

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 62/2023
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Драгица Бркић, адвокат из ..., против туженог „НИС“ ад Нови Сад из Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3101/18 од 09.04.2018. године, у седници одржаној дана 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3101/18 од 09.04.2019. године тако што се одбија као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1274/18 од 30.08.2018. године у усвајајућем делу.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 32.842,00 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1274/18 од 30.08.2018. године, ставом првим и другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезан тужени да тужиоцу, на име мање исплаћене зараде у 2011. години, плати укупно 45.155,48 динара, у појединачним месечним износима и са законском затезном каматом у износима ближе наведеним у ставу другом изреке. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 68.566,00 динара са законском каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражио затезну камату на досуђене трошкове поступка од дана пресуђења до извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3101/18 од 09.04.2019. године жалба тужиоца је одбијена, а жалба туженог усвојена и првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев за исплату мање исплаћене зараде у 2011. години, за месеце од априла закључно са децембром, у појединачним месечним износима и са законском каматом од доспелости до исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Пресудом Врховног касационог суда Рев2 2070/19 од 27.05.2020. године преиначена је пресуда Апелационог суда, одбијена жалба туженог и потврђена пресуда првостепеног суда, те је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка.

Против одлуке Врховног касационог суда тужени је изјавио уставну жалбу па је одлуком Уставног суда Уж 9251/20 донетом на Седници већа одржаној дана 18.10.2023. године уставна жалба усвојена и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 2070/19 од 27.05.2020. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, поништена пресуда Врховног касационог суда Рев2 2070/19 од 27.05.2020. године и одређено да Врховни суд донесе нову одлуку о ревизији тужиоца, изјављену против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3101/18 од 09.04.2019. године.

Приликом поновног одлучивања о ревизији тужиоца Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 са изменама и допунама) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на неодређено време до 31.12.2011. године, када му је на основу Споразума од 20.12.2011. године престао радни однос. Влада Републике Србије, тужени, репрезентативни синдикати код туженог и репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије су 17.06.2008. године закључили Социјални програм за "НИС" АД Нови Сад. Чланом 9. Социјалног програма тужени се обавезао да одмах након преузимања "НИС"-а АД Нови Сад изврши једнократно и трајно повећање зарада запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходно преузимању, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота, уз реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења Социјалног програма (17.06.2008. до 31.12.2012. године). Преузимање "НИС"-а АД Нови Сад извршено је 11.02.2009. године. На основу Одлуке од 30.04.2009. године једнократно је исплаћен додатак на априлску зараду у висини од 15% вредности основне зараде утврђене чланом 42. Колективног уговора туженог. У даљем периоду тужени је запосленима усклађивао зараду са индексом трошкова живота и реалним растом у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа. У овој парници тужилац потражује разлику између зараде која му је исплаћена и зараде увећане за 15% за тражени период, према члану 9. Социјалног програма од 17.06.2008. године. Вештачењем је утврђена висина разлике зараде коју тужилац потражује.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца основан налазећи да су без значаја за одлуку чињенице да је тужени за април месец увећао основну зараду запослених, па и тужиоцу, у висини 15% основне зараде за април (о чему је донео посебну одлуку), а затим у наредном периоду увећао основну зараду запослених у процентима који одговарају кретању индекса трошкова живота (о чему је такође доносио посебне одлуке), као и да је у складу са резултатима пословања запосленима исплаћена премија, те да је зараду тужиоцу, у утуженом периоду, исплатио у складу са закљученим уговором о раду, одредбама колективног уговора и одговарајућим општим актима туженог, а које исплате су веће у односу на разлику од 15% траженог увећања зараде тужиоца.

Супротно, по оцени Апелационог суда у Новом Саду наведени социјални програм не представља непосредан и аутономан извор права за запослене, већ само намеће обавезе купцу да у циљу реализације зацртаних циљева приватизације туженог предузме одговарајуће мере да се исти током трајања и реализују. Према ставу другостепеног суда, социјални програм нема значај општег акта који се непосредно примењује пошто не уређују права, обавезе и одговорности запослених, већ представља акт пословне политике, којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим је радом престала потреба, па је из ових разлога преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев тужиоца.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда, Врховни суд је поново размотрио све ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да је побијана пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, а становиште другостепеног суда погрешно.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за НИС АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе РС и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО Гаспром Њефт акција Компаније нафтне индустрије Србија АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за НИС АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и то: Јединствена синдикална организација НИС АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација НИС – Нафтагас Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност.

Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. С тога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећег лица. Из тог разлога и тужилац, као запослено лице код туженог – послодавца, има непосредно право да захтева испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу предметног социјалног програма, јер је такво право тужиоца утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правна валидност оваквог става Врховног суда потврђује се и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе устављене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. Он је за први месец пословања по потписивању Социјалног програма наведену обавезу у целости испунио. Из тог разлога, основан је и захтев тужиоца за исплату неизмирене разлике у заради за преостали период важења Социјалног програма до 31.12.2012. године. Зато је тужбени захтев тужиоца основан, како је правилно закључио и првостепени суд, а побијана пресуда морала бити преиначена.

Врховни суд је, поступајући у складу са одлуком Уставног суда, прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, упркос тој чињеници, Врховни суд је оценио да социјални програм има правну природу уговора у

корист трећег лица. Из тог разлога тужилац је овлашћен да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтева и оствари сва права која су му њиме призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашењем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма. С обзиром на наведено, тужилац има право на исплату законске затезне камате на досуђене месечне износе од њихове доспелости до коначне исплате, у смислу члана 277. став 1. ЗОО.

Тужиоцу који је успео по ревизији припадају и опредељени трошкови ревизијског поступка на основу члана 153, 154, 163. и 165. ЗПП и то: на име састава ревизије 12.000,00 динара, таксе на ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара, према важећој АТ и ТТ, у тренутку предузимања радњи.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић